

De Mortelen

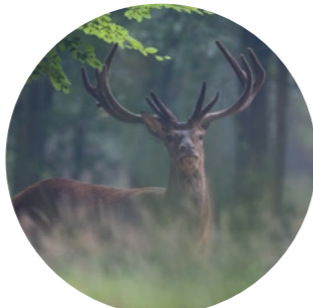
'Mortel' betekent weke, zachte grond, waar vroeger stenen van werden gebakken. Het kleinschalige cultuurlandschap kenmerkt zich door weitjes en akkers, afgewisseld door bos en struweel. Je vindt er inheemse bomen en struiken en de voorjaarsflora is er ronduit uitbundig, met o.a. bosanemoon en eenbes.

Aan bosranden en in open gekapte delen van het bos vliegt de kleine ijsvogelvlinder. Er liggen wel 100 poelen in het gebied, zó gegraven dat ze een geschikt leefgebied vormen voor onder meer kamsalamander en boomkikker. Drogere weilanden worden begraasd door vee van lokale boeren. Drassige weilanden of 'beemden' worden enkel gehooïd. Waar ze zijn afgegraven staan nu orchideeën, met duizenden!

De Scheeken

'Scheeken' komt van 'schei-eiken', de boom waarmee vroeger eigendomsgrenzen werden gemarkeerd. Maar al snel werd de populier als markeringsboom veel populairder. En er werden woeste gronden mee bebost. Ze brachten heel wat op, namelijk hout om klompen van te maken. Van die tijd dateren zowel het 'kamertjeslandschap' als de klompenmakerij. Die laatste is al lang op zijn retour. Sindsdien is het beheer van Brabants Landschap gericht op de ontwikkeling naar een zo natuurlijk mogelijk bos. Populieren vallen om en blijven liggen of sterven staande in het harnas. Hier en daar worden ze, voor het creëren van open plekken, naar beneden getrokken. De structuurvariatie van deze bossen wordt er zeer door verhoogd, met een continue afwisseling tussen open en besloten plekken. Met hun specifieke gedrag en graasgewoonten zorgen edelherten voor nog meer afwisseling in deze bossen. Als 'landschapsarchitect' vormen zij de kers op de taart. Een typische voorjaarsplant is de slanke sleutelbloem. Door de kalkrijke leem in de bodem is dit het slakkenrijkste gebied van Nederland. Van de vogels springen vooral houtsnip en wespensdief eruit.

Op zoek naar de Koning van Het Groene Woud

Het edelhertengebied is vrij toegankelijk op wegen en paden. Tijdens de bronst (half september tot half oktober) worden door deskundige gidsen van SPPiLL excursies georganiseerd. Kijk op www.edelherteninhetgroenewoud.nl voor alle informatie en data.

Groepen

Voor informatie over het boeken van een rondleiding, zie www.edelherteninhetgroenewoud.nl. Indien u zelf een activiteit wilt organiseren, dient u een vergunning aan te vragen bij Brabants Landschap.

Steun Natuur 'dichtbij huis'

Brabants Landschap beheert zo'n 18.000 hectare (=180 km²) bos, heide en vennen, maar bijvoorbeeld ook landgoederen. Daarmee zorgen we ervoor dat onze provincie met haar diversiteit aan landschappen, nog het thuis is van vele vrij levende planten- en diersoorten. Een netwerk van enthousiaste vrijwilligers helpt mee met de bescherming van weide- en akkervogels, uilen, amfibieën en vleermuizen.

Word beschermer

Steun ook de natuur 'dichtbij huis' en word beschermer voor slechts €15,- per jaar. U steunt er de Brabantse natuur mee én geniet zelf ook van vele voordelen. brabantslandschap.nl

FOTOGRAFIE: Harry Fiolet, Marlijn Heuts, Marco Renes, KINA ILLUSTRATIES: Jeroen Helmer | ARK Natuurontwikkeling

WANDELROUTE EDELHERT

Op zoek naar de Koning van Het Groene Woud

Edelherten in Het Groene Woud

Een oeroud patroon

Oorspronkelijk kwam het edelhert bijna overal voor in Nederland. Maar door het verdwijnen van hun leefgebied en een hoge jachtdruk viel in de 17de eeuw het doek. Op de Veluwe keerden edelherten al lang geleden terug en recenter ook in de Oostvaardersplassen en in het Weerterbos. Edelherten horen oorspronkelijk thuis in de Brabantse natuur en zijn zelfs een onmisbare schakel door hun rol als grote planteneter. Met hun specifieke gedrag en graasgewoonten zorgen edelherten voor meer leven in het landschap. Edelherten liggen graag te rollen in modderbaden en 'vegen' met hun gewei langs bomen. Zo maken ze letterlijk plaats voor tal van andere dier- en plantensoorten.

Bruggen slaan voor de natuur

Brabants Landschap heeft in 2017 samen met ARK Natuurontwikkeling het edelhert teruggebracht in De Scheeken. Met het naastgelegen natuurgebied De Mortelen ligt hier het grootste landschapsreservaat van Brabant. De natuurbrug over de snelweg A2 (2005) en toekomstige brug over het spoor verbinden de gebieden met elkaar. Grote en kleine dieren maken hier gebruik van; van edelhert, ree en das tot hazelworm, kamsalamander en kleine ijsvogelvlinder.

Echte 'wildlife' beleving

Edelherten zijn sociaal levende dieren die dekking, rust, ruimte en variatie in voedsel nodig hebben. Het grootste deel van het jaar leven ze in groepen of 'roedels', de vrouwtjes of 'hindes' met hun jongen apart van de mannetjes of herten. Oude en zwakke herten leven solitair. Tijdens de bronst, die loopt van half september tot half oktober, is dit anders. De sterkste herten proberen dan een harem om zich heen te verzamelen. Dit gaat gepaard met indrukwekkend imponeergedrag. Het geluid dat ze daarbij produceren, 'burlen', houdt het midden tussen brullen en loeien en draagt kilometers ver.

